

VE HAYALET SAHNEDEN ÇEKİLİR

Philip Roth 19 Mart 1933'te Newark, New Jersey'de doğdu. İkinci kuşak Amerikalı bir anne babanın, Bess ve Herman Roth'un ikinci çocuğu olan Roth, dönem dönem eserlerinde bahsettiği Weequahic'te, çoğunluğu Yahudi cemaatine mensup bir bölgede yetişti. 1950 yılında Weequahic Lisesi'nden mezun olduktan sonra Pennsylvania'daki Bucknell Üniversitesi'ne devam etti, ardından İngiliz Edebiyatı alanındaki yüksek lisansını burslu kabul edildiği Chicago Üniversitesi'nde tamamladı.

1959 yılında yayımladığı birkaç öykü ve bir novelladan oluşan *Hoşça Kal, Columbus ve Beş Öykü*yle Ulusal Kitap Ödülü'nü kazandı. Bu ödülünden on yıl sonra yayımladığı *Portnoy'un Feryadı*yla olumlu eleştiriler alarak ticari bir başarı kazanan Roth, Amerika'nın en iyi genç yazarları arasında gösterildi. Philip Roth, Nathan Zuckerman'ın serüvenleri ve Philip Roth adlı kurgusal bir anlatıcı karakter kullanarak aktardığı otuz bir kitabıyla yirminci ve yirmi birinci yüzyıl Amerika'sının karmaşık yapısının sesi oldu.

Yaşadığı dönem boyunca edebiyat dünyasına yaptığı kalıcı katkılar Amerika'da ve tüm dünyada büyük çapta takdir edildi. Pulitzer Ödülü'nü, Uluslararası Man Booker Ödülü'nü ve ikiye kez de Ulusal Kitap Eleştirmenleri Birliği Ödülü'nü ve Ulusal Kitap Ödülü'nü kazandı. Beyaz Saray tarafından verilen Ulusal Sanat Nişanı'na ve Ulusal İnsan Bilimleri Nişanı'na layık görüldü ve ödülleri sırasıyla Başkan Clinton ve Başkan Obama'dan aldı.

Philip Roth 22 Mayıs 2018'de, yazmayı bıraktıktan altı yıl sonra, seksen beş yaşında öldü.

Burç İdem Dinçel tiyatro ve çeviribilim çalışmalarını Trinity College Dublin, Trinity Centre for Beckett Studies bünyesinde sürdürmektedir. Bu alanlarda birçok makale sahibi; *Last Tape on Stage in Translation: Unwinding Beckett's Spool in Turkey* (2012) ile *The Tragic Transformed: Attic Drama on the Contemporary Stage* (2024) başlıklı telif eserlerin yazarı; *Metamorphoses of Ancient Myths* (2017) derlemesinin de ortak editörlerinden biridir. Dinçel'in başlıca çevirileri arasında, Loula Anagnostaki'nin ilk üç oyunu –*Geceyi Geçirme*, *Şehir*, *Resmi Geçit* (2006)– George Steiner'in *Tragedyanın Ölümü* (2011), Michael Taussig'in *Walter Benjamin'in Mezarı* (2012), Philip Roth'un *Hayalet Yazar* (2014), *Karşıt Hayat* (2015), *Ve Hayalet Sahneden Çekilir* (2015), Theodoros Terzopoulos'un *Dionysos'un Dönüşü* (2016) ile Jonathan Lethem'in *Yalnızlık Kalesi* (2020) adlı yapıtlar yer almaktadır.

Philip Roth'un
YKY'deki kitapları

- Sokaktaki Adam (2011)
Nemesis (2012)
Öfke (2012)
Hoşça Kal, Columbus ve Beş Öykü (2013)
Hayalet Yazar (2014)
Karşıt Hayat (2015)
Ve Hayalet Sahneden Çekilir (2015)
Portnoy'un Feryadı (2017)
Pastoral Amerika (2018)
Bir Komünistle Evlendim (2019)
Baba Mirası (2019)
İnsan Lekesi (2020)
Bir Erkek Olarak Yaşamım (2020)

PHILIP ROTH

Ve Hayalet Sahneden Çekilir

Roman

İngilizceden çeviren
Burç İdem Dinçel

YAPI KREDİ YAYINLARI

B.Tye

Almadan ölüm seni, al bunu geri.

Dylan Thomas, “Bul Kemiklerdeki Eti”

Şu An

On bir yıldır New York'a gitmemiştim. Kanserli prostat bezinin alınması için Boston'da yapılan ameliyat dışında, bu on bir yıl boyunca Berkshires'daki şehre uzak dağ yolundan neredeyse hiç çıkmamış, dahası üç senedir, 11 Eylül'den beri nadiren bir gazeteye göz atmış ya da haber dinlemiş, hiçbir yokluk hissi duymaksızın –yalnızca, başlarda içimde bir çeşit darlıkla– sadece o büyük dünyanın değil, aynı zamanda şu anın da parçası olmaya son vermiştim. O anda ve o ana ait olma dürtüsünü çoktan öldürmüştüm.

Ama şimdi kalkmış, prostat ameliyatı yüzünden idrarını tutamayan benim gibi binlerce adama çare olabilecek bir yöntem konusunda uzmanlaşmış bir üroloğa görünmek için Manhattan'ın iki yüz on kilometre güneyindeki Mount Sinai Hastanesi'ne kadar direksiyon sallamıştım. Söz konusu doktor, idrar kesesi boynunun idrar yoluyla birleştiği yere, idrar yolu içine yerleştirilen bir sonda vasıtasıyla bir çeşit jelatinimsi kolajen enjekte etmek suretiyle, hastalarının yaklaşık yüzde ellisinde önemli bir ilerleme kaydetmişti. Ortada öyle olağanüstü bir tablo yoktu; zira “önemli ilerleme”, “sık sık idrar kaçırma”nın “makul idrar kaçırma” durumuna veya “makul” olanın “hafiflemiş”e gerilemesiyle, belirtilerde sadece ve sadece kısmi bir iyileşme anlamına geliyordu. Yine de bu doktorun sonuçları, aşağı yukarı aynı tekniği (radikal prostatektominin bıraktığı, on binlerce erkek gibi benim de paçayı kurtaracak kadar şanslı olmadığım diğer hasar, yani sinir tahribatı kaynaklı iktidarsızlık konusunda yapılacak bir şey yoktu) kullanan diğer ürologların elde ettiklerinden daha iyi olduğundan, çok uzun zamandır durumun getirdiği pratik sıkıntılara uyum sağladığıma kendimi ikna ettiğim halde, konsültasyon için New York'a gidiyordum.

Ameliyattan sonra, cerrahın, birkaç şanslı hastası gibi idrar tutamama durumunu gitgide aşacağımı düşünmeme sebep olduğu aylarda, insanın altına kaçırmasının verdiği utancın üstesinden

geldiğimi, özellikle ilk bir buçuk yılda insanı allak bullak eden o şok hissiyle başa çıktığımı bile düşünmüştüm. Ancak kendimi temiz ve kokusuz bir halde tutmak için gerekli olan günlük rutine rağmen, özel iç çamaşırları giymeye, altlıkları değiştirmeye ve “kazaları” idare etmeye alışamadığım gibi, içimi kemiren aşağılanma hissiyle de hiçbir zaman tam anlamıyla başa çıkamamıştım; çünkü işte buradaydım, tekrar, yetmiş bir yaşında, bir zamanlar zinde, sıhhatli ve genç biri olduğum o yerlerin iki sokak ötesindeki Manhattan’ın Yukarı Doğu Yakası’ndaydım; işte buradaydım, Mount Sinai Hastanesi’nin üroloji bölümünün kabul salonunda, kolajenin idrar kesesi boynuna daimi olarak bağlanmasıyla idrarımı tutma konusunda bir bebeğinkine kıyasla daha çok şansım olduğuna beni inandırıyorlar diye bekliyorum. Orada oturmuş, yapılacak işlemi zihnimde canlandırarak, üst üste yığılı *People* ve *New York* dergilerine göz gezdirirken, hiçbir işe yaramayacak, diye düşündüm. Arkanı dön ve eve git.

Bu on bir yıl boyunca, uçsuz bucaksız kırsal bölgedeki bir toprak yol üzerinde, küçük bir evde yalnızdım; herkesten kopuk yaşamaya kanser tanısının konmasından iki sene önce karar vermiştim. Komşum ve arkadaşım Larry Hollis’in bir yıl önceki ölümünden beri, haftada bir temizliğe gelen hizmetçi kadın ve bekçim olarak çalışan kocası dışında kimseyle konuşmadan iki üç gün geçirdiğim oluyor. Yemekli davetlere gitmiyorum, sinemaya gitmiyorum, televizyon izlemiyorum, cep telefonum ya da videom veya DVD oynatıcım yahut bilgisayarım yok. Daktilo Çağı’nda yaşamaya devam ediyorum ve www.’nun ne olduğu konusunda en ufak bir fikrim yok. Artık oy kullanma zahmetinde bulunmuyorum. Günün büyük bir bölümünü yazarak geçiriyorum, çoğunlukla gece geç saatlere kadar. Ağırıklı olarak öğrenciliğimde keşfettiğim başyapıtları okuyorum; heyecan verici ilk karşılaşmamızdaki kadar etkiliyorlar beni, hatta bazen ondan çok daha güçlü bir etki bırakıyorlar üzerimde. Son günlerde, elli sene sonra ilk kez Joseph Conrad’ı yeniden okuyorum, en sonuncusu da incelemek için New York’a gelirken yanıma aldığım ve daha geçen akşam bir oturuşta tekrar okuduğum *The Shadow-Line*.¹ Müzik dinliyorum, ormanlarda dolaşıyorum, hava sıcak olduğunda, sıcaklığı yazın bile yirmi

1 Gölge Hattı. (ç. n.)

bir derecenin üzerine çıkmayan göletimde yüzüyorum. Mayosuz yüzüyorum orada, gözlerden ırak; böylece ardımda dalgalar halinde yükselen, civardaki gölet sularını gözle görülür bir biçimde lekeleyen ince bir idrar bulutu bıraktığım halde ziyadesiyle sakin duruyor ve halka açık bir yüzme havuzunda idrar kesemin kendi kendini istemsizce boşaltması durumunda beni kesinlikle yerin dibine sokacak o acı verici hüzne kapılmıyorum. İdrar kaçırın yüzücüler için tasarlanmış, reklamlarında su geçirmez oldukları iddia edilen elastik naylon külotlar da var; fakat uzun süre kararsız kaldıktan sonra kendime engel olamayıp havuz malzemeleri satan bir firmadan sipariş edip gölette denememin ardından anladım ki mayonun altına bu kocaman beyaz paçalı donları giymek sorunu azaltsa da bendeki o mahcubiyet hissinin kökünü kazımaya yetmeyecekti. Kendimi utandırıp başkalarına rahatsızlık vermeyi göze almaktansa, yılın büyük bir kısmında düzenli aralıklarla fakültenin havuzunda (mayomun altındaki paçalı donlarla) yüzme fikrinden vazgeçtim ve Berkshires'ın sayılı sıcak aylarında kendi göletimin sularını bulandırmakla yetinmeye karar verdim. Hava yağmurlu da olsa güneşli de olsa her gün yarım saat suyun içinde tur atıyorum.

Haftada birkaç defa dağdan yaklaşık on üç kilometre uzaktaki Athene'ye iniyorum, erzak almak, elbiselerimi temizletmek, ara sıra yemek yemek yahut çorap almak veya bir şişe şarap seçmek ya da Athene Fakültesi kütüphanesini kullanmak için. Yazları neredeyse on sefer, oraya pek de uzak olmayan Tanglewood'daki konserlere gidiyorum. Okuma toplantılarına veya konferanslara katılmıyorum ya da bir fakültede ders vermiyor veya televizyona çıkmıyorum. Kitaplarım yayımlandığında kabuğuma çekiliyorum. Haftanın her günü yazıyorum; bunun dışında sessizliğe gömülmüş durumdayım. Hiçbir şey yayımlamama düşüncesi de cazip geliyor; ihtiyacım olan tek şey çalışmak ve çalışıyor olmak değil mi? İdrarını kaçırın, iktidarsız biri olduğuma göre, bunun artık ne önemi var ki?

Çalışma hayatı boyunca Hartford'daki bir sigorta şirketinde avukat olarak çalışan Larry Hollis, emekliye ayrılınca karısı Marylyne'le birlikte Batı Hartford'dan Berkshires'a taşınmıştı. Larry benden iki yaş küçüktü; yaşamdaki her şeyin ancak özene bezene planlandığı takdirde hayatın güvenilir olduğuna inandığı anlaşılan ve beni

hayatının içine çekmeye çalıştığı aylar boyunca uzak durmak için elimden geleni yaptığım, kılı kırk yaran, titiz bir adam. Salt yalnızlığımı giderme fikrine tutkuyla bağlı olmasından değil, aynı zamanda daha önce hiç onun gibi biriyle tanışmadığım için en nihayetinde teslim bayrağını çekmiştim; Hartford'da bir muşamba dükkânı sahibi olan babasının üzücü bir şekilde kansere yenik düşmesinden yalnızca dört sene sonra, o on yaşındayken annesinin de yine aynı hastalık yüzünden ölmesinin ardından yaptığı her seçimi kendi hüzünlü çocukluk öyküsüne bağlayan bir yetişkindi. Tek çocuk olan Larry, Hartford'un güneybatısında, kasvetli ve sanayileşmiş Westbury, Connecticut'ın hemen dışında bulunan Naugatuck Nehri kıyısında yaşayan akrabalarının yanına gönderilmiş ve orada, çocukken tuttuğu "Yapılacak İşler" günlüğünde, kendisi için, hayatının geri kalanında harfiyen uyacağı bir gelecek tasarlamıştı; o zamandan beri, giriştiği her iş neden-sonuç ilişkilerine harfiyen uyuyordu. En yükseği dışında hiçbir notla yetinmemiş, daha ergenlik çağında başarısını değerlendirmeyi beceremeyen her öğretmene hararetle meydan okumuştur. Liseden erken mezun olup on yedi yaşına basmadan üniversiteye girebilmek için yaz okuluna kalmış, odasının parasını ödeyebilmek için bütün sene kütüphanesinin kazan dairesinde çalıştığı ve tam burslu olduğu Connecticut Üniversitesi'ndeki yazlarında da aynı şeyi yapmıştı; sonra fakülteden ayrılmış ve (henüz on yaşındayken yapmayı planladığı gibi) Irwin Golub olan adını Larry Hollis olarak değiştirmiş, hava kuvvetlerine katılarak dünyanın Teğmen Hollis ismiyle tanıyacağı bir savaş pilotu olup İkinci Dünya Savaşı gazilerine özel kanundan yararlanma hakkı kazanmış, askerden ayrılınca da Fordham Üniversitesi'ne kaydolmuş ve hava kuvvetlerinde geçirdiği üç yıla karşılık, hukuk fakültesinde geçirdiği üç yılın masraflarını devlet karşılamıştı. Tayini Seattle'a çıkmış hava kuvvetleri mensubu bir pilotken, liseyi yeni bitirmiş Collins adında ve onun bir eşte aradığı özelliklerin (bunlardan bir tanesi de kadının İrlanda asıllı, dalgalı koyu saçlı ve kendisinininki gibi buz mavisi gözleri olmasıydı) tamamına sahip tatlı bir kızla hararetle bir flört yaşamıştı. "Yahudi bir kızla evlenmek istemedim. Çocuklarımı Yahudilik'e ya da Yahudi olmakla alakalı herhangi bir şeye göre yetiştirmeye niyetim yoktu." "Neden?" diye sormuştum ona. "Çünkü onlar için istediğim şey bu değil" diye cevap vermişti bana. Hayatını inşa etme telaşıyla ve planlamayla

geçen onca yılın ardından ortaya çıkardığı bu feci geleneksel yapıya ilişkin sorduğum her soruya karşılık, neredeyse tek bir yanıtı vardı: İsteddiği şeyi istiyor ve istemediği şeyi istemiyordu. Kendisini tanıtmak için ilk kez kapımı çaldığında –Larry ve Marylynne’nin toprak yolumuzun yaklaşık bir kilometre aşağısında bulunan, bana en yakın mesafedeki eve taşınmalarından yalnızca birkaç gün sonra– benim her gece yalnız yemek yememi istemediğine ve en azından haftada bir defa akşam yemeklerimi onun evinde kendisi ve karısıyla birlikte yemem gerektiğine karar vermişti. Pazar günleri yalnız kalmamı istemezdi (hiç kimsenin kendisi gibi, eyaletteki süt imalathanelerini denetleyen bir müfettiş olan amcasıyla pazar günleri Naugatuck’ta balığa çıkan öksüz bir çocuk kadar yalnız olması düşüncesine katlanamıyordu), bu yüzden de her pazar sabahı yürüyüş yapmamız konusunda veya hava kötüyse, masa tenisi oynamamızda ısrar etmişti ki masa tenisi kesinlikle hoşlandığımı söyleyemeyeceğim bir boş zaman aktivitesidir; ben de kitap yazmak konusunda sohbet etmek zorunda kalmamak için oynamaya razı geliyordum. Bana yazmaya dair sıkıcı sorular soruyor, kendisini tatmin edecek yanıtları alana dek pes etmiyordu. “Fikirlerini nereden alıyorsun?” “Bir fikrin iyi bir fikir mi yoksa kötü bir fikir mi olduğunu nasıl anlıyorsun?” “Ne zaman diyalog kullanacağını ve ne zaman diyalogsuz doğrudan hikâye anlatımına başvuracağını nasıl anlıyorsun?” “Bir kitabın bittiğini nereden anlıyorsun?” “İlk cümleyi nasıl seçiyorsun? Başlığı nasıl seçiyorsun? Son cümleyi nasıl seçiyorsun?” “En iyi kitabın hangisi?” “En kötü kitabın hangisi?” “Karakterlerini seviyor musun?” “Bir karakteri öldürdüğün oldu mu hiç?” “Bir keresinde televizyonda bir yazar karakterlerin kitabın kontrolünü ellerine aldıklarını ve kendi kendilerine yazdıklarını söylemişti. Bu doğru mu?” Bir erkek bir de kız çocuk babası olmak istemişti ama dördüncü kızıdan sonra Marylynne kendisine karşı çıkmış ve Larry’nin on yaşından beri yaptığı planlarda yer alan erkek vârisi dünyaya getirme denemelerine devam etmeyi reddetmişti. Bu dev gibi adamın yüzü köşeli, saçları saman sarısıydı, buz mavisi ve acayip gözleri vardı; Marylynne’in güzelim buz mavisi gözlerinden ve hepsi de onun hava kuvvetlerindeki en yakın arkadaşının Wellesley’de bir kız kardeşi olduğu ve Larry onunla tanıştığında kadın kendisine tam da kendi kızında görmek istediği türden bir incelik ve nezaket gösterdiği için okumaya Wellesley’e

gönderdiği dört tatlı kız çocuğunun gözlerinden farklıydı onunkiler. Bir restorana gittiğimizde (iki haftada bir her cumartesi akşamı giderdik; çünkü kendisi için başka türlü yine kabul edilemezdi) genellikle garsona kök söktürürdü. Her seferinde ekmekten şikâyet ederdi. Taze değildi. Onun beğendiği gibi değildi. Herkese yetecek kadar yoktu.

Bir akşam yemekten sonra çat kapı gelip bir tanesi uzun diğeri de kısa tüylü, daha sekiz haftalık iki yavru sarman vermişti. Bu iki yavru kediyi istememiştim, o da bu hediye konusunda önceden tek kelime etmemişti. Sabah muayene olmak için göz doktoruna gittiğini, sekreterin masasında kadının verecek yavru kedileri olduğuna ilişkin bir not gördüğünü söylemişti. O akşamüstü kadının evine giderek altı yavrunun içlerinden en güzel iki tanesini benim için seçmiş. Notu gördüğü anda aklına ilk ben gelmişim.

Yavru kedileri yere bırakmıştı. “Yaşamam gereken hayat bu değil” demişti. “Kim ideal hayatı yaşıyor ki?” “Bak benimki öyle mesela. İstedğim her şeye sahibim. Bundan böyle yalnız bir insan gibi yaşamana müsaade etmeyeceğim. İyice azıttımşın. Tavrın çok aşırı, Nathan.” “Senin gibi.” “Hiç de bile! Böyle yaşayan ben değilim. Hayatına bir nebze de olsa normallik katmaya uğraşıyorum. Bir insan olarak diğer insanlardan bu kadar kopuk yaşamamalıydın. En azından yanında kedilerin olsun. Gerekli bütün malzeme arabada.”

Dışarı çıkmış, döndüğünde iki kocaman market torbasını yere boşaltmıştı; torbalardan sağa sola koşturarak oynayacakları yarım düzine küçük oyuncak, bir düzine kedi maması kutusu, büyük bir torba kedi kumu ve plastik küçük bir kum kutusu, yemekleri için iki plastik tabak, suları için de iki plastik kâse çıkmıştı.

“Gerekli her şey burada” demişti. “Şirinlik muskaları. Şunlara bak. Seni fazlasıyla mutlu edecekler.”

Bu konuda geri adım atacak değildi ve bana, “Çok düşüncelisin, Larry” demek dışında bir şey kalmamıştı.

“Onlara ne ad koyacaksın?”

“A ve B.”

“Olmaz. Onlara isim gerek. Bütün gün abeceleyle yatıp kalkıyorsun. Kısa tüylü olana Kısacık, uzun tüylü olana da Uzuncuk diyebilirsiniz.”

“Ben de öyle yaparım o zaman.”

Şu an için süren tek ciddi ilişkimde payıma düşen Larry’nin

öngördüğü roldü. Esasında Larry'nin disiplinine itaat ediyordum, hayatındaki herkes gibi. Bir düşünün, dört kızından hiçbirini kalkıp da "Ama ben Barnard'a gitmeyi yeğlerim, ben Oberlin'e gitmeyi yeğlerim" dememişti. Her ne kadar kendisiyle birlikte olduğum zamanlarda onun varlığını korkutucu, despot bir baba figürü olarak görmesem de bildiğim kadarıyla içlerinden biri bile, Wellesley'e gideceksin, konu kapanmıştır, dediğinde babasına karşı gelmemişi. Oysa onların oflaya poflaya Larry'nin itaatkâr çocukları olma konusunda gösterdikleri heves, kendi durumumla karşılaştırıldığında pek kayda değer bir şey değildi. Larry'nin iktidarı, yaşamında değer verdiği kimselerin bu duruma bütünüyle razı olmalarına dayanıyordu; benimkiyse hayatımda kimseye yer vermemeye.

Perşembe günü getirdiği kedilere pazara kadar bakmıştım. O süre zarfında, kitabımla ilgili neredeyse hiçbir şey yapmamıştım. Zamanımı, kedilere oyuncaklarını atarak veya beraber ya da sırayla onları dizimde severek yahut sadece oturup yemek yiyişlerini, oynayışlarını, kendi kendilerini temizleyişlerini ya da uyumalarını seyrederek geçirmiştim. Kum kutularını mutfakın bir köşesine koymuştum; akşam yatarken yatak odamın kapısını kapatıyor ama sabah ilk iş kapıya koşup onlara bakıyordum. Orada duruyorlardı, açmamı bekledikleri kapının hemen dibinde.

Pazartesi sabahı Larry'e telefon edip "Lütfen gel ve kedileri al" demiştim.

"Onlardan nefret ettin."

"Aksine. Eğer kalırlarsa, tek bir kelime yazamayacağım. Bu kediler benimle birlikte bu evde kalamazlar."

"Neden? Senin neyin var yahu?"

"Çok tatlılar."

"İyi. Güzel. Olay da bu ya zaten."

"Gel ve onları al, Larry. Eğer istersen onları göz doktorunun sekreterine ben bırakabilirim. Ama onları daha fazla burada tutamam."

"Ne demek oluyor bu? Bir çeşit gözdağı mı? Bir cesaret gösterisi mi? Ben disiplinli biriyimdir; sense beni utandırıyorsun. Sana beraber yaşa diyerek iki kişi getirmedi ki Tanrı aşkına. İki kedi getirdim. Minik yavru kediler."

"Onları içtenlikle kabul etmedim mi? Bunu yapmayı denemedim mi? Lütfen onları al."

"Almayacağım."

“Onları ben istemedim, biliyorsun.”

“Bu bir şey ifade etmiyor. Sen hiçbir şey istemezsin ki zaten.”

“Göz doktorunun sekreterinin telefon numarasını ver bana.”

“Hayır.”

“Tamam. Ben hallederim.”

“Çatlaksın sen” demişti.

“Larry, iki yavru kediyle yeni bir insan olamam ben.”

“Ama olan şey tam da bu. Tam da senin olmasına *izin vermeyeceğin* şey. Senin zekâna sahip birinin, kendini böyle bir insan haline getirmesini anlayamıyorum. Bu beni aşıyor.”

“Hayatta anlaşılması güç olan birçok şey vardır. Benim ufak mantıksızlıklarım yüzünden kendini üzmemelisin.”

“Tamam. Sen kazandın. Gelip kedileri alacağım. Ama seninle ilişim bitmedi, Zuckerman.”

“Benimle işinin bittiğine ya da bitebileceğine inanmıyorum zaten. Sen de bir parça çatlaksın, biliyorsun.”

“Hiç de bile!”

“Hollis, lütfen. Artık kendimle bile uğraşamayacak kadar yaşıyım. Gel ve kedileri al.”

Dördüncü kızının New York'ta –Larry gibi Fordham Hukuk Fakültesi'ne gitmiş, genç bir İrlandalı-Amerikalı avukatla– evlenmesinden hemen önce kendisine kanser tanısı konmuştu. Aynı gün aile düğün için New York'a giderken, Larry'nin onkoloğu onu Farmington, Connecticut'taki üniversite hastanesine yatırmıştı. Hastanedeki ilk gecesinde, tahlil değerlerine bakıp kendisine bir uyku hapı veren hemşire gider gitmez, bir başına olduğu karanlık odada tıraş takımına sakladığı yüz kadar uyku hapını çıkararak başucundaki suyla yutmuştu. Ertesi sabah erkenden arayan hastane yetkilileri, Marylynne'e kocasının intihar ettiğini haber vermişti. Birkaç saat sonra Marylynne'in ısrarı üzerine (Larry'yle onca yıl evli kalması boş yere değildi) aile, düğünü ve düğün yemeğini yapmış ve ancak ondan sonra cenaze törenini düzenlemek için Berkshires'a dönmüştü.

Sonradan, Larry'nin hastaneye tam da o gün yatmak istediğini öğrenmiştim; oysa pekâlâ ertesi hafta pazartesi de yatabilirdi. Ama böylelikle ölüm haberini alırken bütün aile bir arada olacaktı; keza cesediyle ilgilenecek profesyonellerin hazırda bulunduğu bir hastanede canına kıyarak, Marylynne'i ve çocukları intihar vakasına

bakan görevlinin saçmalıklarından kurtarmak için elinden gelen her şeyi yapmış oluyordu.

Öldüğünde altmış sekiz yaşındaydı ve Larry Hollis Jr. isminde bir erkek çocuk sahibi olma planı haricinde, on yaşında öksüz kaldığında hazırladığı "Yapılacak Şeyler" defterine kayıtlı bütün amaçlarına ulaşma konusunda şaşılacak derecede başarılı olmuştu. En küçük kızının evlendiğini ve yeni bir yaşam kurduğunu görece kadar yaşamış ve en korktuğu şeyin (kendi annesi ve babası yavaş yavaş kansere yenik düşerken şahit olduğu, ölen ebeveynin dayanılmaz ıstıraplarına çocuklarının şahit olmalarının) önüne geçmeyi becerebilmişti. Bana bile not bırakmıştı. Bana bile göz kulak olmayı düşünmüştü. Ölüm haberini aldığımız pazar gününün ertesinde posta kutusundan şu mektubu almıştım: "Nathan, oğlum. Seni böyle bırakmak hiç içime sinmiyor. Bu koca dünyada yalnız olamazsın. Her şeyle iletişimi kesmiş halde devam edemezsin. Seni bulduğum zamanki gibi yaşamayacağına dair bana söz vermelisin. Sadık dostun, Larry."

Yoksa bu yüzden mi ürologun bekleme salonunda kalmıştım? Zira bir sene evvel, neredeyse bugün bana o notu yollamış ve ardından canına kıymıştı. Bilmiyorum, bilsem de bir önemi yok. Orada oturduğum için orada oturuyor, yıllardır görmediğim türden dergilere göz gezdiriyordum; ünlü aktörlerin, ünlü modellerin, ünlü modacıların, ünlü şeflerin ve zengin işadamlarının fotoğraflarına bakıyor, Amerika'nın tüketmesi için üretilmiş hemen hemen her şeyin en pahalısını, en ucuzunu, en modasını, en darını, en yumuşağını, en komiğini, en lezzetlisini, en bayağısını nereden satın alabileceğimi öğreniyor, doktorumla olan randevumu bekliyordum.

Bir önceki akşamüstü gelmiştim. Hilton'da bir oda ayırtmıştım; çantamı boşalttıktan sonra şehrin havasını solumak için Altıncı Bulvar'a çıktım. Ama nereden başlayacaktım? Vakti zamanında yaşadığım sokakları tekrar ziyaret etmek mi? Bir zamanlar öğle yemeklerimi yediğim civardaki muhitler mi? Gazetemi aldığım gazete bayii ve bir zamanlar dolaştığım kitapçılar mı? Bir zamanlar mesaimden sonra yaptığım uzun gezintileri mi tekrarlasaydım? Yoksa artık pek rastlamadığım kendi türümün diğer örneklerini mi arasaydım? Burada olmadığım yıllarda, insanlarla mektuplaşmış

ve telefonda konuşmuştum fakat Berkshires'daki evim küçüktü ve misafirlik konusunda pek de özendirici davranmamıştım insanlara karşı, böylece zamanla şahsi ilişkiler seyrekleşmişti. Yıllar boyu beraber çalıştığım editörler yayınevlerinden ayrılmış ya da emekli olmuşlardı. Tanıdığım birçok yazar benim gibi şehri terk etmişti. Tanıdığım kadınlar işlerini değiştirmiş veya evlenmiş ya da taşınmışlardı. Uğramayı düşündüğüm ilk iki kişi ölmüştü. Öldüklerini, kendilerine özgü yüzlerinin ve tanıdık seslerinin artık var olmadığını biliyordum ama gene de, dışarıda, otelin önünde, geride bıraktığım hayatın neresine ve nasıl bir iki saatliğine tekrar dahil olacağımı, bunu yapmanın en basit yolunun ne olduğunu düşünürken, yirmi yıl uyuduktan sonra dağlardan inip köyüne dönen ama sadece bir geceyi evinden uzakta geçirdiğini sanan Rip Van Winkle gibi hissettim kendimi bir an. Ancak çenesinden sarkan kırılmış uzun sakalı hissettiği vakit, aradan ne kadar çok zaman geçtiğini, dolayısıyla da artık İngiliz Krallığı'nın sömürgeleştirilmiş bir uyruğu değil, yeni kurulmuş Birleşik Devletler'in bir vatandaşı olduğunu öğrenmişti. Gerçekten elimde Rip'in paslı tüfeği ve sırtıma geçirdiğim pejmürde kıyafetleriyle ve bana, aralarında yürüyen bu içi boş yabancıya, seslerin, binaların, çalışanların ve trafiğin arasında mazide kalmış günlerin bir kalıntısına bakan etraftaki meraklı kalabalığın ortasından geçip Altıncı Bulvar ve 54. Batı Caddesi'nin köşesinden dönseydim eğer, kendimi ancak bu kadar her şeyin dışında kalmış gibi hissederdim.

Şehir merkezine, Sıfır Noktası'na gitmek için metroya doğru yöneldim. Oradan başla, olabilecek en korkunç şeyin meydana geldiği yerden; ancak tanıklıktan da katılımcılıktan da feragat ettiğimden, metroya bir türlü varamadım. Dönüştüğüm karakterin mizacına tamamen aykırı olurdu bu. Onun yerine parkı geçip, Metropolitan Müzesi'nin eskiden sık sık zaman geçirdiğim salonlarında takıldım akşamüstü boyunca, yapacak işi olmayan biri gibi.

Ertesi gün doktorun muayenehanesinden ayrılırken, kolajen enjeksiyonu için ertesi sabaha randevum vardı. Bir hasta görüşmesini iptal etmiş ve doktor beni araya sıkıştırabilirmiş. Doktorun tercihi, demişti hemşiresi, hastane işlemlerinin ardından hemen Berkshires'a dönmek yerine geceyi otelimde geçirmemmiş; operas-

yon sonrasında nadiren de olsa komplikasyonlar yaşanabilirmiş, ertesi sabaha kadar civarda kalmam faydalı bir tedbirmiş. O vakte dek bir terslik çıkmazsa, eve gidebilir ve her zamanki işlerime kaldığım yerden devam edebilirmişim. Doktor dikkate değer bir gelişme görülmesini bekliyormuş; enjeksiyonun idrar kesesini yeniden tamamıyla kontrol altına alması olasılığı da varmış hatta. Kolajen ara sıra “dolaşıma girer” diye açıklamıştı, dolayısıyla maddenin idrar kesesi boynuna kalıcı olarak bağlanmasını sağlayana kadar, ikinci yahut üçüncü operasyonu yapmak durumunda kalabilirmiş; bununla birlikte, bir enjeksiyon da yeterli olabilirmiş.

Tamam, demiş, eve dönüp her şeyi enine boyuna düşünerek karara varmak yerine, doktorun programındaki boşluğa balıklama atlayıp kendimi şaşırtmış, hatta muayenehanesinin insanı yüreklendiren ortamından çıktığımda ve ana kata inen asansördeyken dahi, içindeki o canlılık hissine ket vuracak, ihtiyat kabilinden zerre bir şey getirmemiştim aklıma. Asansörde gözlerimi kapatmış ve akşam vakti fakültenin havuzunda yüzdüğümü hayal etmiştim; kaygısız ve utanma korkusu duymaksızın.

Bu denli muzaffer hissetmem komikti; belki de vaat edilen dönüşüm, inzivanın disiplininin ve kendimle görevim arasında duran her şeyi hayattan çıkarma kararımın neden olduğu, o zamandan beri kayıtsız kaldığım (iradeli kayıtsızlık disiplinin temel bir bileşenidir) bir önlem ve hatta bir bedeldi. Kasabada umudumu körükleyen hiçbir şey yoktu. Umudumla barışmıştım. Oysa New York’a geldiğimde, New York başkalarına yaptığı şeyi sadece birkaç saat içinde bana da yapmıştı; ihtimalleri canlandırmıştı. Umudum çığırından çıkmıştı.

Asansör üroloji bölümünün bir kat altında durmuş ve çelimsiz, ihtiyar bir kadın binmişti. Taşdığı baston ve kafatasını sıkı sıkıya saran soluk kırmızı şapkası ona eksantrik, kaba bir hava vermişti; fakat asansöre kendisiyle birlikte binen doktorla (hafifçe kolundan tutarak ona yardım eden kırklı yaşların ortalarında bir adam) usul usul konuştuğunu duyduğumda, İngilizcesindeki o yabancı tınıyı duyduğumda, eskilerden bir tanıdık mı acaba, diye merakla ikinci kez bakmıştım. Ses, aksan kadar belirgindi; o hayaletimsi görüntüsüyle ilgisiz, genç bir insana yakıştırılabilecek bir sesi vardı; kadın kaç yaşında olursa olsun tümüyle bir kıza has ve her türlü zorluktan azade bir ses. Bu sesi tanıyorum, diye düşünmüştüm.